

Тетяна СИВОГРИВОВА,

аспірант Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ДОКУМЕНТУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ РОЗКРАДАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ У ПРОЦЕСІ ПРОВЕДЕННЯ БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ

Кримінальні правопорушення, пов'язані з розкраданням бюджетних коштів у процесі проведення будівельних робіт як негативне явище зумовлено численними факторами, що, відповідно, потребує реагування шляхом застосування політичних, економічних, юридичних (правових) засобів. До останніх належить сфера компетенції правоохоронної системи держави, зокрема наявність ефективних правових механізмів щодо спроможності протидіяти вказаним кримінальним правопорушенням наявними силами та засобами на усіх етапах кримінального судочинства.

Як свідчать результати дослідження, протидія кримінальним правопорушенням у бюджетній сфері, ускладнена певними чинниками. Ідеться про значну латентність таких правопорушень, що зумовлена поведінкою суб'єктів суспільно небезпечних дій. Здебільшого як замовник будівельних робіт з боку державної установи (підприємства, організації), так і підрядчик (виконавець будівельних робіт), зацікавлені в нерозголошенні факту їх злочинних стосунків. Наступний чинник – це досить складна конструкція правових норм особливої частини Кримінального кодексу України щодо об'єктивної сторони таких злочинів, які по своїй суті відносяться до корупційних злочинів. Не сприяють набуттю досвіду з протидії такому явищу й численні зміни норм кримінального матеріального та процесуального права. Зазначені чинники спонукають до застосування особливих методів виявлення та фіксації цих злочинів.

Одним із найбільш дієвих методів протидії вказаним кримінальним правопорушенням є оперативно-розшукове документування, яке дозволяє своєчасно задокументувати наявні злочинні наміри фігурантів, довести їхню співучасть та своєчасно попередити настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді не тільки розкрадання бюджетних коштів, а й неналежного виконання будівельних робіт (порушення існуючих правил, використання неякісних матеріалів тощо). Як показує практика, ефективність оперативно-розшукового документування залежить не тільки від професійних дій оперативного

працівника, а й у своєчасному залученню до вказаного процесу працівника органу досудового розслідування з метою забезпечення належного збору необхідної для досудового розслідування інформації, а також забезпечення процесу реалізації матеріалів оперативної розробки.

Як показали результати дослідження, початковий етап реалізації матеріалів оперативної розробки, як правило, включає в себе такі заходи:

- залучення до процесу реалізації слідчого;
- спільний аналіз та оцінка наявних матеріалів оперативної розробки;
- складання плану реалізації матеріалів оперативної розробки.

На початку даного етапу оперативний працівник готує матеріали оперативно-розшукової справи для вивчення їх слідчим. У процесі підготовки таких матеріалів оперативному працівнику необхідно врахувати деякі фактори, зокрема:

- підготовлені для надання слідчому матеріали оперативно-розшукової справи не повинні розкривати джерела походження оперативної інформації;
- матеріали, підготовлені до реалізації повинні містити відомості про проведену роботу із забезпечення відшкодування завданої шкоди, у тому числі вжиті заходи з розшуку майна і коштів, на які може бути накладено арешт, та про їх місцезнаходження [1].

Після підготовки матеріалів оперативного провадження для вивчення їх слідчим здійснюється їх спільний аналіз.

На даному етапі оперативному працівнику при аналізі матеріалів оперативної розробки необхідно вивчити наступні питання про:

- можливість на даному етапі забезпечити безпеку осіб залучених до негласного співробітництва, які приймали безпосередню участь у розробці;
- достатність здійснених заходів направлених на забезпечення збереження речових доказів [2].

Слідчий у свою чергу аналізуючи матеріали повинен вивчити питання про:

- достовірність наявних в матеріалах даних;
- наявність достатніх даних, що свідчать про наявність ознак вчинення злочину;
- чи всіх причетних до вчинення злочину осіб виявлено та встановлено;
- наявні джерела доказової інформації;
- чи здійснено заходи, направлені на забезпечення відшкодування завданої злочинними діями фігуранта шкоди [2].

Як показали результати дослідження, важливим питанням спільної роботи слідчого та оперативного працівника на вказаному етапі складання плану реалізації матеріалів оперативної розробки.

Підготовчий етап реалізації матеріалів оперативної розробки щодо

розкрадання бюджетних коштів у процесі проведення будівельних робіт передбачає здійснення організаційних заходів, пов'язаних з підготовкою до проведення заходів, передбачених планом реалізації.

Наявність плану – обов'язкова умова успішного розв'язання складних завдань. Адже всяка діяльність – це не сума якихось розрізнених окремих дій, не конгломерат їх, а організаційне ціле, в якому кожний елемент знаходиться в істотній залежності від іншого, взаємодіє з ним. Ці дії являють собою певну систему, розташовуються у відомому порядку, послідовності, підпорядкуванні, тобто будуються за певним планом. Складаючи план, слідчий і оперативний працівник не можуть пройти мимо якого-небудь завдання, питання, які впливають з версій, які висуваються у справі. Вони повинні абсолютно чітко визначити так звані проміжні цілі, послідовне досягнення яких дозволить в подальшому вирішити основні завдання по запобіганню і розкриттю злочинів. Тому в плані повинні бути передбачені заходи, необхідні для отримання відповідей на всі ці питання [3].

Важливим моментом, що підлягає розгляду у процесі складання плану заходів з реалізації матеріалів оперативної розробки, є визначення виконавців, оскільки саме від них насамперед залежить успішне виконання намічених заходів. Під час визначення виконавців слід врахувати їх знання, кваліфікацію, здібності, фізичний стан тощо. В окремих випадках визначені у плані реалізації заходи доречно здійснювати спільними силами оперативних працівників та слідчих. Як показали дослідження, кращих результатів можна досягти у випадках спільної участі у проведенні оглядів об'єктів будівництва, інвентаризацій та обшуків. Проведення спільних заходів також потребує проведення попереднього планування та визначення ролей кожного учасника таких заходів у процесі їх проведення.

На цьому етапі реалізації кожен з її учасників здійснює підготовчі заходи щодо здійснення визначених у плані заходів реалізації.

Оперативний працівник на вказаному етапі реалізації забезпечує збір інформації, направленої на своєчасне оновлення наявної інформації з метою своєчасного впливу на зміни в кожній конкретній оперативній ситуації, пов'язаній з проведенням окремих заходів реалізації. Зокрема, важливим питанням для оперативного працівника на вказаному етапі реалізації є здійснення заходів, направлених на збереження документів, які мають значення для проведення досудового розслідування. Слідчий у свою чергу забезпечує підготовку відповідних процесуальних документів, а також здійснює узгодження проведення окремих заходів з прокурором та/або слідчим суддею.

Аналіз вивчених кримінальних проваджень та оперативно-розшукових справ щодо розкрадання бюджетних коштів у процесі проведення будівельних робіт показав, що найчастіше (83 %) оперативні працівники та слідчі реалізацію

матеріалів починали з проведення слідчих (розшукових) дій, направлених на збирання доказів. У цих випадках, щоб не дати змоги розроблюваним вжити заходів, що ускладнювали реалізацію матеріалів оперативної розробки, планувалось:

– проведення слідчих (розшукових) дій, направлених на отримання доказів, по можливості так, щоб розроблюваним відразу не стало відомо про розпочате розслідування вчиненого ними кримінального правопорушення;

– передбачались заходи, що максимально скорочували терміни затримання розроблюваних від моменту початку кримінального провадження, для чого спочатку планувалось проведення оперативно-розшукових заходів, а вже після – слідчих (розшукових) дій;

– здійснювалось планування одночасного проведення обшуків як у замовника будівельних робіт так і у підрядника (субпідрядників).

Виходячи з вище зазначеного, можна дійти до наступних висновків відносно напрямків покращення взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів під час оперативно-розшукового документування кримінальних правопорушень, пов'язаних з розкраданням бюджетних коштів у процесі проведення будівельних робіт:

1. На початковому етапі реалізації оперативному працівнику кіберполіції необхідно врахувати окремі фактори, зокрема: а) підготовлені для надання слідчому матеріали оперативно-розшукової справи не повинні розкривати джерела походження оперативної інформації; б) матеріали, підготовлені до реалізації повинні містити відомості про проведену роботу із забезпечення відшкодування завданої шкоди, у тому числі вжиті заходи з розшуку майна і коштів, на які може бути накладено арешт, та про їх місцезнаходження.

2. На підготовчому етапі реалізації оперативний забезпечує збір інформації, направленої на своєчасне оновлення наявної інформації з метою своєчасного впливу на зміни в кожній конкретній оперативній ситуації, пов'язаній з проведенням окремих заходів реалізації. Зокрема, важливим питанням для оперативного працівника на вказаному етапі реалізації є здійснення заходів, направлених на збереження документів, які мають значення для проведення досудового розслідування. Слідчий у свою чергу забезпечує підготовку відповідних процесуальних документів, а також здійснює узгодження проведення окремих заходів з прокурором та/або слідчим суддею.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 № 575.

2. Сфімов В. В., Дараган В. В., Часова Т. О. Взаємодія слідчих та оперативних

підрозділів Національної поліції під час протидії злочинам у сфері державних закупівель : монограф. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 205 с.

3. Душейко Г. О. Організаційно-тактичні основи реалізації оперативно-розшукової інформації в стадії порушення кримінальної справи: дис. ... канд. юрид. наук: 21. 07. 04. Харків : Нац. ун-т внутр. справ. 268 с.

Кирило СИРИЦЯ

здобувач вищої освіти 3-го курсу
ННІ права та міжнародно-правових
відносин

Тетяна БАТРАЧЕНКО

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри
правоохоронної діяльності
Університету митної справи та фінансів

**ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОГО ТА ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ
НА ФУНКЦІЇ ПРАВООХОРОНЦЯ
В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Сучасна сфера правоохоронної діяльності визначається складною та динамічною обстановкою, яка вимагає постійного вдосконалення та адаптації методів та стратегій. Зростання складності злочинів та розширення їхнього спектру вимагають від правоохоронних органів використання новітніх підходів та технологій для ефективного вирішення завдань оперативного розшуку. Одним із ключових аспектів, який набуває все більшого значення в цьому контексті, є роль соціального та емоційного інтелекту в професії правоохоронця.

Актуальність даного дослідження виходить за межі нормальних обставин і набуває особливого значення в умовах військового часу. У сучасному світі, коли військові конфлікти та загрози терористичних актів стають більш розповсюдженими, роль соціального та емоційного інтелекту у сфері правоохоронної діяльності стає визначальною. Умови військових конфліктів вносять непередбачувані виклики для правоохоронців, які зіштовхуються з різноманітними соціальними та емоційними ситуаціями. Отже, у цьому контексті вивчення та удосконалення аспектів соціального та емоційного інтелекту стає насущною потребою, щоб забезпечити ефективну реакцію на виклики військових умов, збільшити рівень безпеки та зберегти громадський порядок в умовах загострення суспільно-політичної нестабільності.